

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Moralitate, Natvra, Et Effectibvs Actvvm
Svpernatvralivm In Genere Et Fide, Spe, Ac Charitate,
Speciatim**

Coninck, Gilles de

Antverpiae, 1623

Dvb. V. Vtrùm vera spe possimis alteri sperare beatitudinem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79645)

obtinere à Deo, non est spes theologica. Quod vel inde pater, quia aliàs quinihil umquam audiuiſſet de myſteriis noſtræ fidei, nec crederet noſtram beatitudinem conſiſtere in viſione aut fruitione Dei, poſſet habere veram ſpem theologicam, ſaltem ordinis naturalis, aut etiam ſupernaturalem ſi Deus, ſufficienter cum eius voluntate concurreret, quia lumine naturæ poſſet cognoscere eiufmodi res à Deo poſſe peti ac ſperari, prout Ethnici id cognouerunt: illud autem videtur omnino abſurdum.

Ad quartum, nego aſſumptum, eiufque probationem: nam eſſe mihi bonum præciſe & in abſtracto ſumptum non eſt obiectum formale ſpei, ſed ipſa bonitas Dei qua mihi bona, quæ eſt ipſe Deus. Secus eſt quando beatitudinē opto proximo præciſe qua ipſi bona eſt, quia tunc vltima ratio formalis mouens voluntatem meā ad illum actum eſt bonitas perſonæ amatæ. vide dicta ſuprà num. 13. & 31. ex quo patet reſponſio ad conſum.

59 Ad primum argumentum, poſitum numero 51. ex auctoritate ſancti Thomæ iam reſponſum eſt.

Non omne
concurrentes
ad ſpecifica-
tionem actus
pertinet ad
eius obiectum
formale.

Ad ſecundum, nego maiorem: nam aliàs ſequeretur, cognitionem obiecti pertinere ad obiectum formale actus voluntatis, cum ad hunc ſit eſſentialiter requiſita, & prout obiectum ſub variis rationibus, verbi cauſa, ſub ratione medijs, vel finis, &c. experendum proponitur, voluntas illud actu diuerſæ ſpeciei experit. Item ſequeretur, abſentiam obiecti amati, eſſe obiectum formale actus ſpei, quia ad huius ſpecificationem neceſſario requiritur: nam non poſſum ſperare bonum niſi abſens ſit. illud autem etiam Lorca fatetur non eſſe verum.

Lorca.

Reſpondeo Secundò, negando minorem, eiufque probationem: nam aliàs inde ſequeretur Primò, quando duo intendunt conſequi eoſdem honores, ob eundem omnino finem, ſi vnus intenderet eos conſequi ſua induſtria, alijs alienâ operâ, vtriuſque intentionem fore diuerſæ ſpeciei. Item cum ſperemus conſequi æternam gloriam partim ex proprijs meritis per gratiam Dei factis, partim ex opere operato per ſuſceptionem Sacramentorum, ſequeretur nos hoc facere per actus ſpei diuerſæ ſpeciei: quia hi actus reſpiciunt diuerſa media; vnde vltimiſſe ſequeretur, non omnes actus ſpei theologice eſſe eiufdem ſpeciei. quæ ſunt aperte abſurda, & præſertim ſecundum.

60

Ad tertium, nego conſequentiam: quia ſimiliter ſpes noſtra differt à ſpe Lutheranorum, quòd nos ſperemus gloriam ex meritis noſtris gratia Dei factis, ipſi verò ſine vllis ſuis meritis; & tamen merita noſtra non ſunt obiectum formale noſtræ ſpei. Quorum ratio eſt, quia non quidquid eſt cauſa cur duo actus inter ſe differant ſpecie, habet ſe per modum obiecti formalis, vt patet ex reſponſione ad 2. & ex dictis diſp. 5. dubio 2. & 3.

61
Cur ſpes ſit
virtus theo-
logica.

Hinc patet Primò, ſpem eſſe veram virtutem theologicam, quia habet pro immediato ſuo obiecto tam materiali quàm formali i-

plum Deum quatenus eſt noſtra beatitudo, & reliqua omnia quæ ſperamus, ſperamus in ordine ad Deum, ſive quatenus ſunt neceſſaria aut ſaltem conducunt vt poſſimus Deum poſſidere, aut ſaltem perfectius & conuenientius poſſidere.

Secundò, eam diſtingui à reliquis virtutibus theologiceis, quia caritas ferrur in Deum quatenus in ſe bonus eſt, & fides quatenus eſt prima veritas, ſpes verò quatenus eſt bonum noſtrum.

Tertiò, omne deſiderium æternæ beatitudinis, ſi in hanc conuenienter & efficaciter feratur, eſſe veram ſpem theologicam, quia, vt oſtendi numero 35. deſiderium efficax boni ardui non diſtinguitur à ſpe.

D V B I V M V.

Utrum vera ſpe poſſimus alteri ſperare beatitudinem?

62 **H**æc difficultas poterat videri ſufficienter explicata dubio 1. numero 14. ex quo eius ſolutio clare ſequitur; quia tamen aliqui hanc fuſe tractant, & varias difficultates obiciunt, breuiter hic explicandam duxi. Hanc fuſe tractant Turrianus 2.2. diſput. 60. dubio 4. & Lorca Turrianus ca ſect. 2. diſp. 2. in dubio; qui varios pro vtraque parte citant. Et ipſe Turrianus vtramque partem putat probabilem: Lorca verò tenet affirmatiuam. Et quamuis, ne videatur à D. Thoma recedere, numero 3. vt vera ſpe alteri beatitudinem ſperemus, requiratur, vt ratione alicuius cum hoc coniunctionis apprehendamus huius bonum tamquam noſtrum; tamen in ſuis probationibus, præſertim tertiâ, aperte contrarium indicat: & aliàs non contradiceret alteri ſententiæ, quam vult reſutare: nam nemo dubitat quin poſſimus alteri ſperare bonum, quando hoc apprehendimus tamquam noſtrum: quia hac ratione non tam illi, quàm nobis appetimus aliquod bonum, ſicut cum quis optat ſanitatē ſuo mancipio aut equo, magis ſibi quàm hiſ optat aliquod bonum. Quare vt hæc difficultas habeat locum, explicanda eſt de actu quo efficaciter deſideramus alteri beatitudinem præciſe quatenus ipſi bona eſt, vtrum ſcilicet hic actus ſit vera ſpes.

Et pars affirmatiua probatur Primò, quia 63 D. Auguſtinus ſerm. 11. de verbis Domini circa medium dicit, de nullius ſalute dum vinit eſſe deſperandum: ergo ſentit nos poſſe ſperare ſalutem alienam. Secundò, quia eadem caritate amamus proximum & noſipſos, & eadem fide credimus ſpectantia ad proximum, & ad nos: ergo eadem ſpe ſperamus ipſius bonum & noſtrum. Tertiò, quia actus quo ſperamus beatitudinem proximi eſt actus virtutis: atqui non eſt actus caritatis (quia aliàs exiſtentes in peccato mortali non poſſent alteri ſperare ſalutem) nec etiam alterius virtutis: ergo eſt actus ſpei. Quartò, quia actus quo ſperamus alteri beatitudinem, eſt eiufdem rationis cum eo, quo eam nobis ſperamus. Primò, quoad ſubſtan-
tiam

tiam: nam eodem modo est conatus in bonum arduum; Secundò, ex parte boni sperari, quod utrobique idem est; Tertiò, ex parte rationis sperandi, & eius in quo speratur, scilicet Dei supernaturaliter adiuvantis: ergo nulla est inter eos actus essentialis differentia: nam quoddam beatitudinem tibi aut mihi sperem est accidentale, nec pertinet ad rationem obiecti. Quintò, quia qui sine iusta causa desperat de salute proximi, peccat contra aliquam virtutem: atqui non contra aliam, quam contra spem; ergo talis desperatio contrariatur veræ spei, & consequenter actus ei contrarius est veræ spes.

64 CONCLUSIO. Etsi ex vera spe possim alteri sperare beatitudinem, quatenus per hanc meam beatitudo potest aliquo modo accidentaliter augeri, quia sic implicitè meam beatitudinem spero; tamen nequeo ex vera spe ei sperare beatitudinem, quatenus præcisè est ipsi bona. Hæc est aperte sententia D. Thomæ, & D. Augustini in Enchiridio cap. 8. ubi ait: *Spes autem non nisi bonarum rerum est, nec nisi futurarum, & ad eum pertinentium qui earum spem gerere perhibetur.* Eandem docet Vasquez in 3. partem tomo 1. disput. 43. cap. 2. numero 6. & 7.

Probatur Primò, quia spes est actus amoris concupiscentiæ, & consequenter tendit in bonum quatenus est bonum sperantis: atqui beatitudo proximi, quatenus huic præcisè bona est, non est bonum meum: ergo actus quo hanc ei desidero præcisè quia ipsi bona est, non est actus veræ spei.

Prior pars maioris sequitur ex dictis dubio 1. & est communis Theologorum, & vel inde patet, quia aliàs si spes posset esse actus amoris benevolentiae, spes theologica posset esse actus caritatis erga Deum; quod patet falsum esse.

Secunda pars etiam patet ex dictis dubio primo. ubi ostendi amorem concupiscentiæ per hoc essentialiter differre ab amore amicitiae, quia per illum cupimus nobis aliquod bonum, quatenus nobis bonum est; per hunc alteri, quatenus huic bonum est.

65 Probatur Secundò, quia Deus est obiectum spei, quatenus est beatitudo nostra, ita ut formalis ratio obiecti spei sit ipsa bonitas Dei, quia nobis bonus est, ut ostendi dubio 4. ergo non possumus vero actu spei sperare beatitudinem alterius, nisi quatenus aliquo modo est beatitudo nostra, siue quatenus nostram beatitudinem aliqua ratione promouet, nam aliàs non conuenit ei obiectum formale spei.

Tertiò, quia actus, quo volo alteri beatitudinem quia ipsi bona est, est actus benevolentiae erga hunc, ut patet ex dictis dubio 1. ergo nequit esse actus amoris concupiscentiæ (quia hic amor essentialiter distinguuntur, ut dubio 1. ostendi) & consequenter nequit esse actus veræ spei.

66 Ad primum argumentum, positum numero 63. Respondeo diuum Augustinum ibi desperationem latius sumere: qua ratione etiam possumus dici sperare omne bonum futurum

Coninck de act. supernat.

siue nostrum, siue alienum: sicut fide latius sumpta dicimur credere etiam ea, quibus ob solam eorum evidentiam assentimur.

Ad secundum, concedo totum, posito quod uterque actus positus in consequente habeat idem obiectum formale, sicut habent actus positi in antecedente: sed ad illud necessarium est ut sperem beatitudinem proximi, quatenus est bonum meum, siue meam beatitudinem promouens. Nam quando eam spero quatenus est præcisè bona ipsi proximo, tunc pro obiecto suo formali in quod ultimò fertur, habet bonitatem ipsius proximi, ob quam eum aestimo amore dignum, & ex benevolentia amo; & consequenter ille actus habet obiectum formale distinctum ab eo quod habet spes, quia mihi beatitudinem spero. ut patet ex dictis dubio 1. num. 10. & 11.

Ad tertium, nego minorem: talis enim actus est actus caritatis, non quidem virtutis theologice, sed moralis: daret enim verum amorem amicitiae erga proximum qui sit solum virtus moralis, ostendam disp. 24. dub. 1.

Ad quartum, nego antecedens, & probationem consequentia: nam ex eo, quod mihi aut proximo beatitudinem sperem, variatur obiectum formale spei, ut ostendi supra num. 10. & 11. & consequenter uterque actus est diuersæ speciei, & tam ex parte obiecti formalis, quam in substantia sua distinctus.

Ad quintum, nego minorem. Vbi Nota, ex variis capitibus posse contingere ut desperem de salute proximi. Primò, quia iudico Deum non daturum ei sufficiens auxilium, quo possit à peccatis suis conuerti: & hoc iudicium continet errorem contrarium bonitati & benignitati Dei, quatenus statuit omnibus, dum in hac vita sunt, & ratione videntur, dare sufficiens auxilium ad salutem: & reuerentia diuinæ bonitati debita exigit, ut ita de eo sentiamus: quare qui contrarium sentit, contra hanc reuerentiam facit.

Secundò, ex eo, quod omnino certò iudicemus proximum ex sua negligentia aut malitia numquam facturum ea quæ necessaria sunt ad salutem: & quando deest sufficiens ratio hoc ita indicandi (quæ in hac vita vix potest adesse citra Dei reuelationem) est iudicium temerarium contra caritatem proximi, aut etiam contra iustitiam: sicut esset etiam si temerè iudicarem eum aliquando graue peccatum fecisse, eum uero perdidit esse, aut quid simile.

Tertiò, potest quis primò ex odio proximi optare eum numquam fieri saluum, & deinde sibi persuadere eum de facto numquam futurum saluum, arque ita eius salutem desperare. Quamuis tunc improprie dicetur huius salutem desperare, sed potius huius damnationem sperare, quia hanc ut sibi bonam apprehender.

Ex quo sequitur Primò, falsum esse id quod supponit Lorca sup. n. 8. scilicet neminem posse desperare de sua salute aut proximi, nisi iudicet Deum ex parte sua non esse paratum dare sibi aut alteri sufficiens auxilium ad acquirendam

67

68

Qua ratione peccet de sperans salutem proximi.

69

Lorca. Desperatio non semper supponit iudicium de defectu diuini auxilij.

dam salutem. Potest enim fieri, quod firmiter credam Deum ex parte sua dare omnibus sufficientem auxilium ad salutem, & simul firmiter iudicem aliquem ex sua culpa eo non usurum ad salutem, atque ita de eius salute desperem, aut vt ex amore voluptatum statum eo non vti, & ita meam salutem desperem.

70
Desperans
alienam fa-
lutem potest
suam spera-
re.

Sequitur Secundò, fieri posse vt sperem etiam spe theologica meam salutem, & desperem de salute proximi; vt si temerè firmiter iudicem ipsum suam culpa malè usurum gratia Dei, qua si veller ad salutem peruenire posset: eiusmodi enim iudicium, & consequenter desperatio id consequens nullam habet repugnantiam cum spe de salute mea. & consequenter nulla est ratio cur nequeat cum vera spe de salute mea existere.

D V B I V M VI.

Utrum liceat nobis sperare vitam aeternam ex nostris meritis, atque ita in eis habere fiduciam, ac bene operari spe mercedis?

71
Bellarm.
Error heretico-
rum.

Heretici nostri temporis, vt refert Bellarm. lib. 5. de Iustific. cap. 7. id absolute negant. Primò, quia putant omnia nostra bona opera esse peccata, nosque non posse per ea mereri vitam aeternam. Secundò, quia Scriptura vbique reprehendit eos, qui in suis viribus aut virtute confidunt. Iudith 9. vers. 9. reprehenduntur gloriantes in suis viribus, & psal. 48. v. 7. qui confidunt in virtute sua. Luca 18. reprehenditur phariseus confidens in suis meritis. 2. Corinth. 1. ait Apostolus, *Vt non simus confidentes in nobis, sed in Deo.* Tertiò, quia Scriptura Iohan. 10. reprehendit mercenarios: atqui qui operantur spe mercedis est mercenarius: ergo reprehendendus. vnde etiam S. Bernardus lib. de Diligendo Deo, *Non enim, ait, sine premio diligitur Deus, et si absque premij intuitu diligendus sit: vacua namque vera caritas esse non potest, nec tamen mercenaria est.*

Iudith. 9.
psalm. 48.
Luca. 18.

2. Cor. 1.
Iohan. 10.

Bernard.

72
Trident.

CONCLUSIO I. Licet facimus bona opera spe mercedis aeternae. Est de fide, definita contra haereticos nostros à Trident. sess. 6. cap. 11. in fine, & can. 31. vbi ait: *Si quis dixerit iustificatum peccare, dum intuitu aeternae mercedis bene operatur, anathema sit.*

Deuter. 12.
& 28. & 30.

Probatur Primò, quia Scriptura saepissimè spe mercedis nos excitat ad bene operandum. hinc tam Moyses, vel potius Deus per Moysen, in veteri testamento, quàm Christus in nouo, dum legem suam auditoribus proponerent, hos ad illius observationem spe mercedis excitauit. Deuter. 12. v. 28. *Obserua, & audi omnia quae ego precipio tibi, vt bene sit tibi, & filiis tuis post te in sempiternum.* Et cap. 28. initio: *Si autem audieris vocem Domini Dei tui, vt facias atque custodias omnia mandata eius, quae ego precipio tibi hodie, faciet te Dominus Deus tuus excelsoiorem cunctis gentibus, &c.* Similia habet cap. 30. v. 9. & vers. 15. ait: *Considera quodd hodie proposuerim in conspectu tuo vitam & bonum* (quae scilicet possis consequi seruando mandata Dei, vt patet ex prae-

cedentibus;) & è contrario mortem & malum, (quae scilicet incurres negligendo mandata) vt diligas Dominum Deum tuum, & ambules in vijs eius.

Similiter Matth. 4. v. 17. dicitur: *Exinde cepit Iesus predicare, & dicere, Penitentiam agite, appropinquat enim regnum calorum.* Item Luca 16. v. 9. *hortatur nos, vt demus elemosynas, & ita faciamus nobis amicos, qui cum defecerimus, recipiant nos in aeterna tabernacula.* Et Matth. 6. vers. 1. 4. 6. & 17. iubet nos in dando elemosynam & orando non querere gloriam humanam; sed ea ita facere vt habeamus mercedem à Deo. Hinc etiam in Apocalypsi toto cap. 2. & 3. hortans varios Episcopos ac Ecclesias ad beneuendum, semper in fine cuiusque exhortationis iubet eos attendere ad mercedem, quam promittit bene operantibus. *Qui habet, inquit, aurem audiendi, audiat, quid Spiritus dicat Ecclesiae: vincenti dabo edere de ligno vitae.* Et cap. vltim. cum vers. 11. dixisset, *Qui iustus est iustificetur adhuc, & sanctus sanctificetur adhuc;* subdit: *Ego venio cito, & merces mea mecum est, reddere unicuique secundum opera sua.* ac si dicat: Ideo etiam iustus debet moueri vt iustificetur adhuc, bene scilicet operando, quia citò à me mercedem accipiet. Item Apostolus ad Galatas 6. ait: *Bonum autem facientes non deficiamus: tempore enim suo metemur non deficientes.* Et ad Colossens. 3. *Quodcumque facitis, ex animo operamini, sicut Domino, & non hominibus, scientes quod à Domino accipietis retributionem hereditatis.* Vbi nos aperte spe mercedis excitat ad bene operandum. Quae sine dubio non bene fierent, si non liceret nobis operari spe mercedis.

Probatur Secundò, quia viri in Scriptura laudatissimi operati sunt spe mercedis à Deo accipienda: nam David psalm. 118. v. 112. de se ait: *Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in aeternum propter retributionem.* Hebraei habent *מְצוּתָא* in aeternum merces: id est, quia in aeternum erit merces. vt patet ex psalm. 18. v. 12. vbi idem de se ait: *Etenim seruus tuus custodit ea (scilicet mandata tua) in custodiendis illis retributionibus multa:* hebraicè, *מְצוּתָא* merces multa, siue quia merces multa promissa est custodientibus mandata tua. Similiter Apostolus ad Hebraeos 11. vers. 8. & 9. docet, Abrahamum fide defecuisse suam terram, & habitasse in aliena. & v. 10. huius causam reddens, ait: *Expectabat enim fundamenta habentem ciuitatem, cuius artifex & conditor est Deus.* scilicet vitam aeternam, vt patet ex v. 14. Item v. 24. & 25. docet Moysen negasse se esse filium filiae Pharaonis, & elegisse cum populo Dei affligi, & causam subdit: *Aspiciebat enim in remunerationem:* ac si aperte dicat, Ideo illa fecit quia expectabat à Deo mercedem. Similia multa passim habent Patres, quos fuse citat Bellarm. lib. 5. de Iustificatione c. 8.

Probatur Tertiò, ratione. Quia licitum ac honestum est à Deo sperare ea, quae ipse nobis promittit, idque ea ratione, qua hac nobis promittit: atqui, vt patet ex dictis tam hic, quàm disput. 8. dubio 2. Deus nobis bene operantibus promittit vitam aeternam, tamquam mercedem nostrorum operum: ergo licet ac honestè